

TOUR de FRANCE

AV LEESA HAMILTON

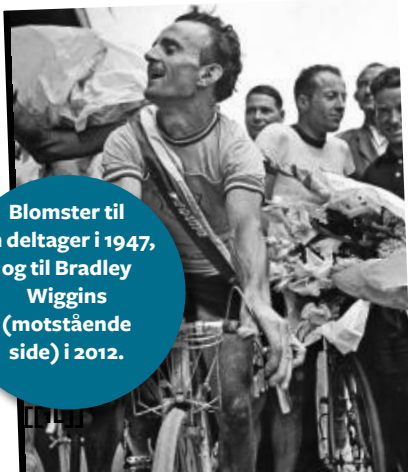
Fra 29. juni vil vi nok en gang la oss fascinere av pittoreske landskap, dopingskandaler, uuttalte æreskodekser og deltagerens heltemot mot alle odds.

>> Starten

Tour de France, eller Frankrike rundt, begynte i 1903 som et reklamestunt for å øke salget av magasinet L'Auto. Men bladets sykkelgale redaktør, Henri Desgrange, håpet at løpet skulle heve

seg over kommersialismen, og at syklistene ville imponere publikum med sin styrke, utholdenhet og integritet. Start før dag gry var vanlig, og den lengste etappen var på nesten 500 km som deltagerne slet seg gjennom på 17 timer. Touren var en suksess, men året etter surnet det hele. Mange deltagere jukset, de brukte nattemørket til å vinne terreng ved hjelp av bil og tog. Fans hjalp sine favoritter ved å kaste steiner på konkurrenter og legge spiker i veien. Desgrange ble opprørt. Løpet hans var blitt svertet, og han lovet dyrt og hellig at det ikke skulle fortsette. Men stridighetene fenget massenes fantasi, og i 1905 ble Touren igjen arrangert.

Blomster til en deltager i 1947, og til Bradley Wiggins (motstående side) i 2012.

MED URVISEREN FRA NEDERST TIL VENSTRE: © GETTY IMAGES; © EPA/ALAMY; © AFP/GETTY; © MICHAEL STEELE/GETTY

I tall

>> Anslagsvis **2 milliarder** mennesker i **190** land ser på Tour de France hvert år.

>> Rundt **2 millioner euro** blir delt ut til lagene og deltagerne, av dem **450 000 euro** til vinneren av den gule trøyen.

>> I løpet av Tourens **23 dager**, er det bare **to hviledager**.

>> Den lengste Touren var på **5745 km** i 1926. (Vanligvis rundt 3500 km.)

>> Den minste vinnermarginen var på **8 sekunder**, da amerikanske Greg LeMond (over) slo

Frankrikes Laurent Fignon etter **3285 km** i 1989.

>> Franskmannen Raymond Poulidor deltok i **14 Tourer** og endte blant topp tre **åtte ganger** – men han bar aldri den gule trøyen.

>> De **198** syklistene (22 lag à ni deltagere) blir støttet av en mobil by på **4500** «innbyggere» (ikke medregnet tilskuere).

Tourens uskrevne regler

En æreskodeks, som aldri å angripe under «toalettbesøk», måltider eller mekanisk svikt, verner løpets integritet. Hovedfeltet senker farten slik at ryttere kan hilse på familien langs veien, for så å slutte seg til feltet uten å miste posisjon. Og hvis bare to ryttere konkurrerer om en etappeseier, og én av dem er sikker på å vinne sammenlagt, lar han konkurrenten vinne etappen, slik at den ene vinner den gule trøyen og den andre den grønne.

Greg LeMond

Tilskuere av alle slag tiltrekkes av Touren – og ikke bare på grunn av syklingen (se nedenfor).

Årets vei til ære

I år, da Tour de France arrangeres for 100. gang, starter løpet på Korsika – den eneste franske regionen som ikke har hatt besøk av løpet. Etter tre etapper på øya vil løpet fortsette på fastlandet. Syklistene konkurrerer om beste sammenlagttid, pluss poeng for

sprinter og seire på fjelletapper. I tillegg til prispenger og trofé ser vinnerne frem til lukrative sponsoravtaler og et liv i ære. Tilskuerne møter frem ikke bare for selve løpet, men også for bilkaravanen som kommer før syklistene, da ulike bedrifter deler ut gratis vareprøver.

Historikk

1903 Magasinet L'Auto arrangerer et sykkeloppsett i Frankrike rundt for å øke opplaget. Bare 21 av 60 ryttere fullfører det første årets 2428 km.
1910 Rytterne sykler i de lumske Pyreneene for første gang.
1919 Den gule trøyen – som matcher L'Autos gule sider – blir for første gang tatt i bruk for løpets leder.

1930 For å tøyke sykkelmerkens innflytelse, konkurrerer rytterne på landslag og bruker standardiserte sykler.
1947 Touren starter igjen etter 7 års stans på grunn av annen verdenskrig.
1967 Britiske Tom Simpson dør under løpet etter amfetaminbruk. Nye lover for dopingtester.
1969 Formatet med landslag skrotes. Team

med merkenavn dukker opp på nytt.
1975 Champs-Élysées overtar for Parc des Princes og La Cipale som Tourens endelige mål.
1987 Den franske banken Crédit Lyonnais (LCL) er sponsor for den gule trøyen, og Tourens berømte tøylovene dukker for første gang opp.
1992 Touren besøker nabolandene Spania,

FOTO: © JOEL SAGET/AFP/GETTY

FOTO: ØVERST © DOUG PENSINGER/GETTY; NEDERST: ALASTAIR MILLER/BLOOMBERG/GETTY

TRØYENE

Gul Best sammenlagttid

Grønn Flest spurtpoeng

Rødprikket Beste fjellklatrer

Hvit Best sammenlagttid for ryttere under 25 år, også kalt ungdomstrøyen

Hvitt nummer på rødt felt Mest offensive rytter

Svart nummer på gult felt Lag med best totaltid, finnes ved å legge sammen tidene for lagets tre beste ryttere på hver etappe

Til start!

>> Uvelkomne «deltagere» – fans, kjæledyr og kamerafolk på avveie – kan være en fare for rytterne. I 2011 kolliderte en fransk TV-bil med et etappeleder, og den ene ble sendt tvers gjennom et piggetrådsgjerde.

>> Hvert år melder rundt 8500 amatørryttere seg på for å sykle fjelletappene før og etter de offisielle deltagerne i løpet.

Lagtaktikk

Akkurat som for fugler i formasjon, er det lettere å sykle i feltet fordi luftmotstanden der er mindre. Der vil de som tevler om ulike trøyer, sykle bak oppofrende hjelperyttere for å spare krefter til angrep. Er de tørste, vil en hjelperytter hente vann. Går sykkelen i stykker, vil en hjelperytter tilby sin egen – og kan til og med sabotere andre (ulovlig) for å bane vei. Belønning? En andel av lederens premiepenger.

Lance Armstrong med sine barn på podiet i 2005.

sin syvende Tour-seier på rad og gir seg som konkurranserytter, men stiller igjen i Touren i 2009. I 2012 konkluderer en amerikansk, offisiell rapport med at han jukset i hele sin karriere. Han mister alle syv titler og utestenges for alltid.
2012 Bradley Wiggins (32) blir den første britiske sammenlagt-vinner av Tour de France.